

A harmadik: hozzátartozóim között már vannak nyugdíjasok. Egész életükben becsületesen dolgoztak, büszke is vagyok rájuk. Azt mondják nekem, mivel tudják, hogy hol dolgozom és így ismerik problémáinkat, nagyon szívesen segítenének valahogyan, lennének pártfogók, vagy más minőségű segítők, de hova forduljanak. Nem tudom eligazítani őket, azon kívül, hogy esetleg önkéntes rendőrségünket ajánlom, ami azért nem igazi megoldás, mert hát eleget beszéltünk arról, hogy a feladatok többsége az ifjúságvédelemben nem a rendőrségé, hanem például a gyámhatóságok mellé kellenének társadalmi segítők, akik tapintatosan belépnének azokba a családokba, ahol még csak kezdődnek a bajok.

Mindezekkel azt szeretném jelezni a Tisztelt Társaságnak, hogy még mindig csak beszélünk arról, hogy kellene ilyen elemi megelőző tevékenység és nap mint nap érezzük az egyre égetőbb hiányát annak a szervezetnek, amely ezt a munkát irányítaná.

Végh József (bv. főhadnagy, a Pálhalmi Büntetésvégrehajtási Intézet nevelőtisztje) hozzászólása:

Hozzászólásomban néhány gondolatot szeretnék felvetni a fiatalok bűnözés okairól – a teljesség igénye nélkül. Véleményem kialakulását nagy mértékben befolyásolja az, hogy börtönben, nevelőként dolgozom.

Azoknak az elítélteknek egy része, akik állami gondozásban nevelkedtek, kényszerpályán élnek. Számukra a szocializációs közeg az intézet, annak rendje, hierarchiája. Ez a társadalomtól idegen minta. Azonos neműekkel élnek le az életükből néhány, a személyiségfejlődés szempontjából meghatározó évet. Néhány év eltéréssel, azonos korcsoportban nevelkednek. A fentiekből következik, hogy számukra a mi társadalmunk idegen élettér. Idegenül mozognak, félnek. Könnyen szorulnak az emberi csoportok periferiájára. Az intézeti életben eléggé ősi és természetes módon, az erőszak révén eljutnak egy bizonyos státuszba, rangjuk van – később a társadalomban többségük „senki”. Kb 20 %-ra tehető a bűnelkövetők közül az intézeti múlttal rendelkezők aránya.

Tapasztalat, hogy a bűnelkövetők többsége jól ismeri szocialista társadalmunk normáit, mégsem eszerint él. Felmerül a kérdés, miért nem azonosulnak velük. A választ keresve igen hétköznapi magyarázatot lehet találni:

- A családi minta eltér a társadalmi normáktól.
- a társadalmi érintkezés során – munkahelyen, hivatalban, az iskolában – gyakran nem tapasztal kongruenciát a szavakban megfogalmazott elvárások és a tettek között.

Az előttem szóló budapesti kolléga nagyon szépen rávilágított, hogy a fiát és iskolatársait a MÉH-telepen egy, a társadalomtól idegen ügyeskedésbe vonták bele.

- Sajnos, joggal számít arra a bűnelkövető, hogy az általa elkövetett bűncselekményt nem fedik fel, illetve hogy városainkban jól el tud rejtőzködni.

- A ma felnövekvő nemzedékre kevesebb ideje jut a felnőtteknek.
- Elhangzott, hogy felgyorsult a fiatalság testi és szellemi fejlődése. Nem figyeltünk fel időben arra, illetve nem vontuk le megfelelően a konzekvenciát, hogy ezt nem követte a személyiség hasonló mértékű fejlődése. Ezért a mai fiatalok nemzedék testileg, szellemileg érettebb, viszont személyiségében éretlenebb, mint akár 10 évvel ezelőtt a hasonló korú társaik voltak.

Ez felveti bennem azt a gondolatot, hogy talán máshol kellene meghúzni a korhatárokat. Javasolom 20 évben meghatározni a fiatalkor felső határát, a fiatal felnőtt kategóriáját pedig 28–30 évben. Ugyanis ekkor tapasztalható, hogy a gyors mértékű személyiségváltozás lelassul, létrejön bizonyos stabilitás, s megtörténik a normákkal való azonosulás, az értékek interiorizációja. Nem mindegy, hogy az ítélkezés során s a büntetésvégrehajtásban már felnőttként kezelünk a személyiségében még fiatalkorút. Más elvárásoknak megfelelően igyekszünk őket nevelni, a fiatalkorúaknál kedvezőbbek a személyi és anyagi feltételek.

Sokat gondolkoztam azon, miért nő meg a visszaesés különösen a fiatal korosztályokban. Több ok közül egyre szándékozom rávilágítani. Bizonyos bűncselekmények elkövetéséhez jó testi kondíció, pszichés felkészültség kell. Ma nehezebb például betöréses lopást elkövetni, mert sokat javultak, korszerűsödtek a biztonsági berendezések. Nyilvánvaló, hogy reszkető kézzel, gyenge lábakkal nehéz megmászni egy-két emeletet, betörni egy jól elrekeszelt ajtót.

Megérné a meditációt, hogy vajon miért kevesebb a bűnelkövető illetve a bűnismétlő a 30. életév fölött. Tapasztaltabbak lettek, vagy fizikailag gyengébbek?

Felmerült bennem egy javaslat, amellyel kapcsolatban nekem is vannak kételyeim, mégis kimondom. Lehet, hogy a társadalom védelme érdekében s a nevelés számára elegendő időt biztosítandó, valamint figyelembe véve a fokozottabb személyi társadalomra veszélyességet, hosszabb tartamú büntetést kellene kiszabni a fiatal felnőttekre?

A fiatalabb korosztálynak különösen nagy az igénye, hogy valamilyen csoport tagja legyen. Ha a társadalmilag elfogadott közösségek, csoportok nem nyújtanak olyan programokat és nem közvetítenek olyan módon értékeket, hogy vonzóak legyenek, akkor természetesen nem lesz tagja a fiatal ezeknek a csoportoknak. Túlzás nélkül fogalmazhatok úgy, hogy az erre hivatott közösségeknek, csoportoknak kell megkeresni a fiatalokat, és ha ezt nem teszik meg, akkor az aluljárók, a galerik tagjaivá válhatnak. Ugy vélem, nem kell külön indokolni, hogy a tömegjellegű, alkalmi csoportokban, csoportosulásokban egészen más értékek érvényesülnek. Nem azok, amelyeket mi szeretnénk. Valahol meg kellene ismerkedniük a fiataloknak szocializmusunk normáival, gyakorolniuk az aszerint való életet. Valahol végbe kellene menni az általunk is kívánt szocializációs folyamatnak. Nehezíti a helyzetet, hogy társadalmunkban jelenleg többfajta értékrendszer hat

együtt. A fiatalok összefogására hivatottak lennének a **KISZ-szervezetek**, más tömegszervezeteink, közművelődési, közoktatási intézményeink, a **brigádmozgalom**, a munkahelyi kollektívák.

Mivel a bűnözés társadalmi jelenség, ezért a társadalomnak kell fellépnie a megelőzés érdekében. Mindnyájunknak részt kell vállalni ebben, úgy az elméleti, mint a gyakorlati szakembereknek, a szülőknek s a fiataloknak. Elképzelhetetlen a bűnmegelőzés a nevelők és a neveltek együttműködése nélkül.

Zárógondolatként csak utalnék az „Élet és Irodalom” hasábjain lefolyt legutóbbi vitára. Végiggondoltam én is irodalmi – művészeti – életünket, kulturális értékeinket. Nyugodt lelkiismerettel mondom, hogy az alkotások jelentős része deviáns magatartást tükröz. Történelmi fejlődése során az emberiség egyre rafináltabb eszközöket és módszereket dolgozott ki egymás elpusztítására és sanyargatására. Ezzel szemben kevesebb az olyan alkotás, amely tartalmazza a konfliktusok nem deviáns, nem antiszociális módon való megoldását. Valahol ezért mindnyájunknak többet kellene tenni.